

Cordyline fruticosa (Good Luck plant)

Classification-

Kingdom- Plantae

Division- Angiospermae

Class- Monocotyledonae

Order- Asparagales

Family- Asparagaceae

Genus- *Cordyline*

Species- *fruticosa*

Habitat- Grown as an ornamental foliage plant in home gardens, parks, and institutional landscapes in Punjab's tropical to subtropical regions.

Morphology- *Cordyline fruticosa* is an evergreen shrub reaching 1.5–3 meters in height with a slender, unbranched or sparsely branched stem. The plant is known for its striking, lance-shaped leaves, which can be green, reddish, pink, or variegated depending on the cultivar. Leaves are spirally arranged and often glossy, growing up to 30–60 cm long. Small, fragrant, pink to purple flowers appear in panicles, followed by bright red berries. It is primarily cultivated for its colorful foliage rather than flowers or fruit.

Economic Importance-

Considered a symbol of good luck and used in religious and cultural rituals in Southeast Asia and Polynesia.

Leaves used in traditional wrapping of food and making leis or skirts in Pacific cultures.

कॉर्डिलाइन फ्रुटिकोसा (गुड लक प्लांट)

वर्गीकरण -

जगत – पादप

विभाग – एंजियोस्पर्मिए

वर्ग – एकबीजपत्री

क्रम – एस्पैरेगेल्स

कुल – एस्पैरेगेसी

जाति – कॉर्डिलाइन

प्रजाति – फ्रुटिकोसा

आवास (Habitat)

पंजाब के उष्ण और उपोष्ण जलवायु क्षेत्रों में इसे घरों के बगीचों, पार्कों और संस्थागत परिसरों में सजावटी पत्तियों वाले पौधे के रूप में उगाया जाता है।

आकृति-विज्ञान (Morphology)

Cordyline fruticosa एक सदाबहार झाड़ी है, जिसकी ऊँचाई लगभग 1.5–3 मीटर तक होती है और तना पतला तथा कम शाखायुक्त या बिना शाखाओं के होता है। यह पौधा अपनी सुंदर, भाले के आकार की पत्तियों के लिए जाना जाता है, जो किस्म के अनुसार हरी, लाल, गुलाबी या चितकबरी हो सकती हैं। पत्तियाँ सर्पिल रूप में लगी होती हैं, चमकदार होती हैं और 30–60 सेंटीमीटर तक लंबी हो सकती हैं। छोटे, सुगंधित, गुलाबी से बैंगनी रंग के फूल गुच्छों (पैनिकल्स) में लगते हैं, जिनके बाद चमकीले लाल रंग के फल (बेरी) बनते हैं। इसे मुख्य रूप से इसकी रंगीन पत्तियों के लिए उगाया जाता है, न कि फूल या फल के लिए।

आर्थिक महत्व (Economic Importance)

इसे सौभाग्य का प्रतीक माना जाता है और दक्षिण-पूर्व एशिया एवं पोलिनेशिया में धार्मिक व सांस्कृतिक अनुष्ठानों में प्रयोग किया जाता है। इसकी पत्तियाँ पारंपरिक रूप से भोजन को लपेटने तथा प्रशांत द्वीपों की संस्कृति में लेई या स्कर्ट बनाने में उपयोग होती हैं।

ਕੌਰਡੀਲਾਈਨ ਫਰੂਟੀਕੋਸਾ (ਗੁੱਡ ਲੱਕ ਪਲਾਂਟ)

ਵਰਗੀਕਰਨ -

ਰਾਜ - ਪੰਜੇ

ਵਿਭਾਗ - ਐਂਜੀਓਸਪਰਮੇ

ਵਰਗ - ਏਕਬੀਜਪੱਤਰੀ

ਕ੍ਰਮ - ਐਸਪਰਾਗੇਲਜ਼

ਪਰਿਵਾਰ - ਐਸਪਰਾਗੇਸੀ

ਜੀਨਸ - ਕੌਰਡੀਲਾਈਨ

ਪ੍ਰਜਾਤੀ - ਫਰੂਟੀਕੋਸਾ

ਆਵਾਸ (Habitat)

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਰਮ ਤੋਂ ਉੱਪ-ਗਰਮ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹਨੂੰ ਘਰੇਲੂ ਬਾਗਾਂ, ਪਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਲੈਂਡਸਕੇਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਜਾਵਟੀ ਪੌਦਿਆਂ ਵਾਲੇ ਪੌਦੇ ਵਜੋਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਕਾਰ-ਵਿਗਿਆਨ (Morphology)

Cordyline fruticosa ਇੱਕ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਰਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਝਾੜੀ ਹੈ ਜੋ ਲਗਭਗ 1.5 ਤੋਂ 3 ਮੀਟਰ ਤੱਕ ਵੱਧਦੀ ਹੈ। ਇਹਦਾ ਤਣਾ ਪਤਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਾਖਾਂ ਦੇ ਜਾਂ ਘੱਟ ਸ਼ਾਖਿਆਂ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੌਦਾ ਆਪਣੀਆਂ ਚਮਕਦਾਰ ਅਤੇ ਭਾਲੀ-ਆਕਾਰ ਦੀਆਂ ਪੱਤੀਆਂ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਹਰੀ, ਲਾਲ, ਗੁਲਾਬੀ ਜਾਂ ਚਿੱਟੀ-ਸੁੱਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ (ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ)। ਪੱਤੀਆਂ ਘੁੰਮਦੀਆਂ ਰੀਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ 30–60 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਲੰਬੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਛੋਟੇ, ਸੁਗੰਧਤ, ਗੁਲਾਬੀ ਤੋਂ ਬੈਂਗਣੀ ਰੰਗ ਦੇ ਫੁੱਲ ਗੁੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚਮਕਦਾਰ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਬੇਰੀਆਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਪੌਦਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਰੰਗ-ਬਿਰੰਗੀ ਪੱਤੀ ਲਈ ਉਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਫੁੱਲ ਜਾਂ ਫਲ ਲਈ।

ਆਰਥਿਕ ਮਹੱਤਤਾ (Economic Importance)

ਇਸਨੂੰ ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ ਅਤੇ ਪੋਲੀਨੇਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਰਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦੀਆਂ ਪੱਤੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਪੇਟਣ ਅਤੇ ਲੇਈ ਜਾਂ ਸਕਰਟ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ (ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਸਾਗਰ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ)।